

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักพระพุทธศาสนาของสภา
เครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค
ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา*

APPLICATION OF THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY ACCORDING
TO BUDDHISM OF THE ISAN PEOPLE'S NETWORK COUNCIL (PSC) PEOPLE'S
COUNCILS OF THE 4 REGIONS, SEMA SUB-DISTRICT,
SUNG NOEN DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

พระปรีชา ธิรปุณโญ (สีหะอำไพ)

PhraPreecha Thirapuyo (Seehaamphai)

พระครูพิศาลสารบัตินิต

PhrakruPhisalsarabunthit

สมเดช นามเกต

Somdet Namket

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nong Khai Campus, Thailand.

E-mail: 6402205007@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดและวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักพระพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษาสภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา 3) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักพระพุทธศาสนาของสภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เครื่องมือการวิจัย คือ วิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักพระพุทธศาสนา แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย ประกอบด้วย พระสงฆ์ ผู้นำโครงการ และประชาชนที่เป็นสมาชิกสภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค จำนวน 25 คน

ผลการวิจัย พบว่า สภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา เป็นการรวมกลุ่มเพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจนและการสร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืนตามแนวทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของรัชกาลที่ 9 แก่สมาชิกภายในกลุ่มและได้ขับเคลื่อนกิจกรรมสำหรับปลดปล่อยห่วงโซ่แห่งหนี้ สภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาคได้ดำเนินการตามนโยบายให้สัมฤทธิ์ผล โดยอาศัยการบริหารจัดการตาม

*Received: 11 February 2023; Revised: 21 April 2023; Accepted: 24 April 2023

ธรรมนูญของสภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค เพื่อสร้างความเข้มแข็ง และแก้ปัญหาแบบยั่งยืนตามแนวพระราชดำรัส รวมถึงการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการดำเนินวิถีชีวิต เศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยหลักสันโดษ หลักโมควิภาคธรรม หลักโมคอาทียธรรม หลักกามโกศีสุข สุขของคฤหัสถ์หรือคหิสุข หลักพรหมวิหาร 4 และหลักขรवासธรรม ด้วยวิธีการเรียนรู้ ความเข้าใจและวางแผน เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มั่นคงและยั่งยืน

คำสำคัญ: ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, พระพุทธศาสนา, สภาเครือข่ายประชาชนอีสาน

Abstract

This research article aims to 1) to study the concept and way of life of sufficiency economy according to Buddhism principles, 2) to study the Isan People's Network Council (PNC) People's Council of 4 Regions, Sema Sub-district, Sung Noen District, Nakhon Ratchasima Province, 3) to study the application of sufficiency economy philosophy according to Buddhist principles of the Isan People's Network Council (PNC) People's Council of 4 Regions, Sema Sub-district, Sung Noen District, Nakhon Ratchasima Province. This research was qualitative research and in-depth interview. The research tools were interview form, observation form and document examination. The target group of the research consisted of 25 persons including monks, project leaders and people who are members of the Isan People's Network Council (PNC) People's Council of 4 Regions.

The research results showed that the Isan People's Network Council (PNC) People's Council of 4 Regions, Sema Sub-district, Sung Noen District, Nakhon Ratchasima Province was a group for solving poverty problems and building immunity to be strong and sustainable according to the sufficiency economy theory of King Rama IX for members within the group. In addition, the Isan People's Network Council (PNC) People's Council of 4 Regions had also driven the activities to loosen the chain of debt and had implemented the policy to achieve success by relying on management according to the statute of the Isan People's Network Council (PNC) People's Council of 4 Regions to strengthen and solving problems in a sustainable manner according to His Majesty's advice. The Isan People's Network Council (PNC) People's Council of 4 Regions had applied the philosophy of sufficiency economy according to Buddhist principles in self-improvement and using in daily life, consisted of the seclusion principles, the Bhokhavibhadhamma (fourfold division of money), the Bhokha Adhiyadhamma (5 uses of possessions), the 4 house-life happiness; deserved bliss of a layman, the 4 Brahma

Viharas, and the Garāvāsa Dhamma (virtues of secularism), by way of learning, understanding and planning for the development of stable and sustainable quality of life.

Keywords: Philosophy of Sufficiency Economy, Buddhism, Isan People's Network Council (PNC)

บทนำ

สภาพสังคมไทยในอดีตเป็นสังคมที่พึ่งตนเองและมีความเป็นอยู่แบบพอเพียง โดยอาศัยระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพ ซึ่งมีความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกับธรรมชาติ ในระบบเครือญาติที่เกื้อหนุนจนเจือกัน มีการแบ่งปันผลผลิตที่ได้มา มีการประกอบอาชีพเพื่อการอยู่รอด ทำให้ชุมชนในอดีตเป็นชุมชนที่เข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ แต่ในปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างรวดเร็ว จึงทำให้สังคมตกอยู่ภายใต้กระแสวัตถุนิยมขาดความรับผิดชอบ และจิตสำนึกสาธารณะ (ประเวศ วะสี, 2542)

นอกจากนี้ ในช่วงระยะ 3 ทศวรรษที่ผ่านมา การพัฒนาประเทศได้มุ่งพัฒนาภาคอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่ จนลืมนึกถึงประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งอยู่ในภาคอุตสาหกรรมที่เคยทำให้ประเทศอยู่เย็นเป็นสุข เพราะว่าเศรษฐกิจในภาคอุตสาหกรรมนั้น มุ่งระดมทุนจากต่างประเทศเป็นสำคัญที่เรียกว่า “เศรษฐกิจกระแสหลัก” เนื่องจากเน้นการเป็นสังคมภาคเกษตรกรรม และต่อมาก็พัฒนาภาคอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าตามยุคสมัย ก็คือพัฒนาภาคอุตสาหกรรมนั่นเอง จึงทำให้ประเทศไทยได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะการดำเนินเศรษฐกิจกระแสหลักนี้ ทำให้คนส่วนน้อยที่อยู่ในภาคอุตสาหกรรมได้รับประโยชน์ ผู้คนส่วนใหญ่ไม่ได้รับ คนในสังคมมุ่งแสวงหาวัตถุนิยมมาเพื่อตนและพวกพ้อง มากกว่าจะเน้นเรื่องศีลธรรม วัฒนธรรม สังคม และจิตใจ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมก็ถูกแย่งชิงกันมากยิ่งขึ้น (กัลยาณี ภูมิพรเทพ, 2543)

ปัญหาจากการพัฒนาดังกล่าว ทำให้วิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป จึงเกิดความไม่สมดุลทางชีวิต สังคม ตลอดถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะชุมชนชนบทในประเทศไทยนั้น “...มีพื้นฐานเป็นสังคมเกษตร ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ได้แก่ การทำไร่ ทำนา และทำสวน” (สุจินต์ ชูลักษณ์, 2544) ได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์นี้ ปัญหาทางเศรษฐกิจทำให้เกิดวงจรของความยากจนการมีหนี้สิน ขาดสภาพคล่องทางการเงินทั้งส่วนบุคคลและระดับประเทศ ก็ตกอยู่ในสภาพเป็นหนี้สินเช่นกัน

ในสถานการณ์ปัจจุบัน พบว่า มีหลายองค์กรได้หันมาให้ความสนใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 เพราะเศรษฐกิจพอเพียงยืนอยู่บนรากฐานของความเป็นจริงและยั่งยืนสามารถนำไปปฏิบัติได้ในทุกหน่วยงานและองค์กร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรและหน่วยงาน ตลอดจนประชาชนทุกระดับก็สามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

เพราะความพอประมาณจะทำให้ดำรงชีพได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพของตนเอง ปัญหาสังคมต่าง ๆ ก็จะลดน้อยลง สังคมก็อยู่กันอย่างมีความสุข

เหตุนี้ สภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา เป็นเครือข่ายหนึ่งที่สนใจการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของเครือข่าย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักพระพุทธศาสนา และประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักพระพุทธศาสนาของสภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อเครือข่ายอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักพุทธศาสนา
2. เพื่อศึกษาสภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักพระพุทธศาสนาของสภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต และการตรวจสอบเอกสาร เป็นเทคนิคหลักในการเก็บข้อมูล

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาวิจัยการวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักพุทธศาสนา และการวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยอาศัยข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกกับพระสงฆ์ ผู้นำโครงการและประชาชนที่อยู่ในกลุ่ม

2. กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

2.1 กลุ่มเป้าหมาย

สภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

2.2 ผู้ให้ข้อมูล

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต และการตรวจสอบเอกสาร บุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 25 รูป/คน ประกอบด้วยพระสงฆ์ 5 รูป ผู้นำโครงการ 10 คนและประชาชนที่อยู่ในกลุ่ม 10 คน

3. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย มี 3 ชนิดคือ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตและแบบบันทึกภาคสนาม

- 1) แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง
- 2) แบบสังเกตมี 2 แบบคือ แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม
- 3) ผู้วิจัยใช้แบบบันทึกภาคสนาม

4. การหาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยฉบับร่างแล้ว เสนอร่างเครื่องมือวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 3) นำเครื่องมือการวิจัยเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและการใช้ภาษา 4) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัยตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา 5) จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลจริง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย ถึงสภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา 2) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา 3) จัดทำตารางปฏิบัติงานเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนาม และ 4) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

6. การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

หลังจากได้รวบรวมข้อมูลจากวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต และการตรวจสอบเอกสาร ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์ โดยได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

6.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลภาคสนามทั้งหมด การสัมภาษณ์ การสังเกตและการตรวจสอบเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักพระพุทธศาสนาของสภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยการตีความหมายข้อมูล โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยกระทำพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลไปพร้อม ๆ กัน

6.2 นำข้อมูลภาคสนามทั้งหมดและข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์ตามกรอบในการดำเนินการวิจัย และนำเสนอผลการวิจัยโดยใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมาย สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. แนวคิดและวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักพระพุทธศาสนา

แนวคิดและวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักพระพุทธศาสนา คำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” หมายถึง เศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้ เน้นการผลิตและการบริโภคแบบพออยู่พอกินเป็นหลัก ซึ่งไม่ได้เน้นกำไรหรือความร่ำรวย เป็นระบบเศรษฐกิจที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาล 9 ทรงดำริขึ้นมา เพื่อแสวงหาทางออกจากวิกฤตเศรษฐกิจให้กับสังคมไทย โดยมุ่งเน้นให้คนในชุมชนพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและบริโภคอย่างพอเพียง ไปจนถึงขั้นการแปรรูปอุตสาหกรรมครัวเรือน สร้างอาชีพและเสริมทักษะทางวิชาการที่หลากหลาย ใช้ชุมชนดำรงอยู่ได้ด้วยการยึดหลักแห่งความถูกต้องดีงาม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นต้น

เป้าหมายหลักของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความสุขของผู้คนในสังคม ประชาชนมีกินมีใช้อย่างเพียงพอแก่ความต้องการ ที่สำคัญต้องไม่ทำตนและผู้อื่นเดือดร้อน ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาหลายประการ ดังนี้

1. หลักธรรมการพึ่งพาตนเอง (อดตา หิ อดตโน นาโถ)
2. หลักธรรมความรู้จักพอประมาณ (อตถญญาตา)
3. หลักธรรมเรื่องราวความสันโดษ (สนตุญญิ ปรมิ ธน)
4. หลักธรรมความเป็นผู้รู้จักใช้เหตุผลในการดำเนินชีวิต (ธมมญญาตา อตถญญาตา)
5. หลักธรรมเรื่องทางสายกลาง หรือ ความพอดี (มชฌิมปฏิปทา)
6. หลักธรรมเรื่องความไม่โลภมาก (อโลภ)

ดังนั้น เศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นหลักเศรษฐกิจที่สอดคล้องหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ที่มุ่งให้มนุษย์จำกัดความอยาก หรือความต้องการของตนเอง แนวทางในการปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง จึงต้องหันมาแก้ไขที่ตนเองก่อน จำกัดความอยากหรือความต้องการ ให้รู้จักพอดี ไม่บริโภคเกินความพอดี หรือตกเป็นทาสของวัตถุ โดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาบูรณาการทางเศรษฐกิจ คือ หลักเศรษฐกิจสายกลาง หรือเศรษฐกิจมัชฌิมา หรือเป็นหลักคำสอนที่เป็นหัวใจที่สำคัญ หรือคุณค่าทางจริยธรรมอยู่ตรงที่การดำรงชีวิต ด้านการหาเลี้ยงชีพอย่างถูกต้องเรียกว่า สัมมาอาชีพะ หรือสัมมาเศรษฐกิจ

2. สภาพเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครราชสีมา

สภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครราชสีมา เป็นการรวมกลุ่มเพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจนที่แท้จริง ที่ต้องเกิดขึ้นจากรากฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นที่รู้จัก รู้จริงต้นเหตุแห่งปัญหา และได้กำหนดแนวทางการแก้ไขด้วยตนเองโดยรัฐ คือ ผู้ร่วมอดทนส่งเสริมตามแนวนโยบาย เพื่อรักษาอาการป่วยการฟื้นฟู และการสร้างภูมิคุ้มกันให้เกิด

ความเข้มแข็ง และยั่งยืนตามแนวทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งสภาประชาชน 4 ภาค ได้ยึดมั่นเจตนารมณ์ในการขับเคลื่อน เพื่อจะปลดปล่อยพันธนาการบ่วงโซ่แห่งหนี้ที่ระบบทุนนิยมพยายามยัดเยียด เพียงหวังให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์และอำนาจ จนทำลายวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่ดีงามแบบดั้งเดิมให้สูญหาย นำไปสู่ความเสื่อมแห่งคุณธรรมและศีลธรรมอันดีของสังคมสภาประชาชน 4 ภาค จะดำเนินการให้แนวทางและนโยบายสัมฤทธิ์ผลปรากฏเป็นจริงขึ้นได้ จะต้องอาศัยการบริหารจัดการตามยุทธศาสตร์ จึงจำเป็นต้องอาศัยธรรมานุญเป็นแผนที่นำทางสร้างความเข้มแข็ง และแก้ปัญหาแบบยั่งยืน มุ่งสู่และเข้าถึงตามแนวพระราชดำริของพ่อหลวงของเราต่อไป

ปัจจุบัน ความคืบหน้าการแก้ไขปัญหาสภาเครือข่ายประชาชนอีสาน สภาประชาชน 4 ภาค กำชับเร่งรัดกระบวนการทำงานให้รวดเร็ว ย้ำรัฐบาลทำงานอย่างจริงจัง จริงใจ รองนายกฯ พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ ติดตามความคืบหน้าการแก้ไขปัญหาสภาเครือข่ายประชาชนอีสาน สภาประชาชน 4 ภาค กำชับเร่งรัดกระบวนการทำงานให้รวดเร็ว ย้ำรัฐบาลทำงานอย่างจริงจัง จริงใจ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2565 พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการแก้ไขปัญหาของสภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) และสภาประชาชน 4 ภาค ครั้งที่ 1/2565 ผ่านระบบ Video Conference ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปลงสาระสำคัญ ดังนี้

ที่ประชุมรับทราบความคืบหน้าการแก้ไขปัญหาตามข้อเรียกร้องของประชาชน และเกษตรกรทั่วประเทศที่ได้รับความเดือดร้อน ประกอบด้วย 4 คณะอนุกรรมการ ดังนี้

1. คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาที่ดินและป่าไม้ การแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรที่เกิดจากการเช่าซื้อที่ดินโครงการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน ซึ่ง ส.ป.ก. ได้มีการปรับปรุงข้อกำหนดเพื่อให้สามารถเปลี่ยนสัญญาเช่าซื้อเป็นสัญญาเช่าแล้ว พร้อมมอบหมายหน่วยงานในพื้นที่ 18 จังหวัด สืบสวนตรวจสอบการให้แล้วเสร็จภายในเดือนเมษายนนี้ ความคืบหน้ากรณีการจัดหา หรือจัดซื้อที่ดินเพื่อนำมาจัดสรรให้กับสมาชิกสภาเครือข่ายฯ และการจัดที่ดินให้แก่สมาชิกเครือข่ายในพื้นที่แปลงว่าง 1,747 ไร่

2. คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกร ในการขอความร่วมมือสถาบันเจ้าหนี้เพื่อชะลอการดำเนินคดี อาทิ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.) สมาคมธนาคารไทย อัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน และกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (ก.ย.ศ) รวมทั้งการแก้ไขปัญหาหนี้ของสภาเครือข่ายฯ ทั้งในระบบและนอกระบบ โดยกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรได้เสนอโครงการแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกรสมาชิกกองทุนฯ ซึ่งเป็นการซื้อหนี้ของเกษตรกรสมาชิกตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข และการเสนอโครงการแก้ไขปัญหาหนี้สินของสภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) และสภาประชาชน 4 ภาค โดยจัดตั้งเป็นกองทุนซื้อหนี้ให้แก่สมาชิกเครือข่ายฯ

3. คณะอนุกรรมการส่งเสริมและฟื้นฟูอาชีพภาคเกษตร มีความคืบหน้าการปรับปรุงโครงการและแนวทางการส่งเสริมและฟื้นฟูอาชีพภาคเกษตรในภาพรวมแก่สภาเครือข่าย โดยนำร่อง 3

ศูนย์ ในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ลพบุรี และนครราชสีมา จังหวัดละ 1 ศูนย์ จะพิจารณาจัดเข้าแผนงานปกติของหน่วยงานเพื่อดำเนินการในแต่ละปีตามความเหมาะสม

4. คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาแหล่งน้ำทั้งระบบ ในโครงการจัดการจัดหาแหล่งน้ำผิวดินในพื้นที่นาร่อง 3 จังหวัด รวม 9 โครงการ ประกอบด้วยพื้นที่จังหวัดลพบุรี 2 โครงการ จังหวัดนครราชสีมา 3 โครงการ และจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 4 โครงการ โดยคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาอนุมัติงบกลางฯ เพื่อดำเนินงานจำนวน 3 โครงการในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ส่วนในพื้นที่จังหวัดลพบุรี และเพชรบุรี ได้ประสานกรมชลประทานเร่งรัดดำเนินการ เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินการต่อไป

3. การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักพระพุทธศาสนาของสภาเครือข่ายประชาชนอีสาน(สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

สภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ได้นำหลักพุทธธรรมพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักสันโดษ

สภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ได้ดำเนินชีวิตที่มีความสัมพันธ์กับสันโดษ เป็นความพอใจด้วยของของตนที่มีอยู่ ยังมีธรรมอันเป็นเครื่องขัดเกลาจิตใจให้เบากายเบาใจได้ดี และเป็นหลักธรรมที่สามารถสร้างความสุขความสงบให้แก่ตนและสังคม ความสันโดษจึงเป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับทุกคน ไม่ว่าจะยุคสมัยใดโลก ปัจจุบันที่มีการพัฒนาทางด้านวัตถุมากจนน่าเป็นห่วง ในขณะเดียวกันพลเมืองของโลกก็เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ความต้องการด้านวัตถุเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม สิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตหรือปัจจัย อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ขาดแคลน ไม่เพียงพอต่อปริมาณพลเมือง ทำให้วิถีชีวิตกลายเป็นเวทีแห่งการแข่งขัน ส่งผลให้เกิดปัญหาซับซ้อนขึ้นมากในสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการศึกษา เยาวชน ยาเสพติด อาชญากรรม ทำให้คนปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาไม่ทัน เกิดความเดือดร้อน โดยเฉพาะเมืองใหญ่ของโลก ความสันโดษจะเป็นภูมิคุ้มกันที่ดี พัฒนาการทางจิตใจจึงจำเป็นสำหรับทุกคน ไม่ว่าจะยากจนหรือร่ำรวย ปราชญ์ชาวบ้านจึงมีความยินดีพอใจด้วยตนเองที่มีอยู่และที่ได้มา สิ่งที่เป็นสิ่งของของเราที่มีอยู่น้อยหรือมากสักปานใดก็ตาม ก็พอใจยินดี จะมีเพิ่มอีกมากหรือน้อยก็พลอยยินดีทั้งนั้น ลักษณะนี้เรียกว่า ผู้มีสันโดษ

วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักโภควิภาค

สภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการดำเนินชีวิตที่มีความสัมพันธ์กับหลักโภควิภาค 4 เป็นวิธีการจัดการทรัพยากรใน

การใช้จ่าย โดยการจัดทรัพย์สินที่หามาได้ออกเป็น 4 ส่วน ส่วนแรกสำหรับไว้ใช้สอย 1 ส่วน ใช้สำหรับเลี้ยงตนเองและบุคคลในครอบครัว ส่วนที่ 2 สำหรับการลงทุนประกอบกิจการอาชีพ 2 ส่วน ส่วนที่ 3 สำหรับเงินออมเก็บไว้ใช้คราวจำเป็นหนึ่งส่วน เรื่องการเงินถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ หากไม่จัดสรรให้ดีจะเกิดปัญหาแน่นอน ยิ่งเป็นเรื่องของเงินที่ใช้ในครอบครัว เงินที่ใช้ประกอบอาชีพให้มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้น หรือมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ต้องมีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน ต้องรู้จักจัดเก็บข้อมูลเพิ่มให้ทราบและสังเกตค่าใช้จ่ายของแต่ละบุคคลในครอบครัว การรู้จักกำลังทุนทรัพย์หรือกำลังเงิน ซึ่งถือเป็นสุขภาพการเงินของครอบครัว การกำหนดค่าใช้จ่ายแต่ละส่วน วิธีการลดค่าใช้จ่ายประจำ การลดเงินออมและการเพิ่มรายได้ อีกทั้งการประเมินทางการเงิน ต้องควบคุมตนเองหรือควบคุมสถานะทางการเงินให้อยู่ได้ในรายเดือนรายปี เพื่อให้ครอบครัวมีความมั่นคงมีความสุขไปตามวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงกับโภคาภิธรรม

สภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการดำเนินชีวิตที่มีความสัมพันธ์กับหลักโภคาภิธรรม 5 คือ การใช้ทรัพย์สินเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิต พระพุทธศาสนาสอนเปลี่ยนแปลงให้เลิกสังเวชชีวิตบุญช้อยัญ หันมาบริจาทนและบำเพ็ญกุศลกรรมต่าง ๆ อุทิศไปให้แทน มุ่งวิธีการอันจะสำเร็จประโยชน์ก่อน ส่วนการเปลี่ยนแปลงความเชื่อถือเป็นเรื่องการแก้ไขทางสติปัญญา ซึ่งประณีตขึ้นไปอีก การปฏิบัติตามหลักโภคาภิธรรมของปราชญ์ชาวบ้านช่วยให้คำนึงถึงว่า การแสวงหาทรัพย์สินต้องได้มาโดยชอบธรรม มีการเก็บออม มีการใช้จ่ายเพื่อมิตรภาพ การอยู่ร่วมกันด้วยเป็นสมาชิกของสังคม พัฒนาศักยภาพ อารมณ์จิตใจ พัฒนาปัญญาให้เจริญยิ่งขึ้นไป

วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงกับกามโมคิสุข/สุขของคฤหัสถ์/คหิสุข

สภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการดำเนินชีวิตที่มีความสัมพันธ์กับหลักกามโมคิสุข สุขของคฤหัสถ์หรือคหิสุข มีแนวทางปฏิบัติที่คล้าย ๆ กัน อาทิ การแสวงหาทรัพย์สินและการมีทรัพย์สิน การเลี้ยงตนจากทรัพย์สินที่หามาได้ กับการใช้จ่ายทรัพย์สิน การทำบุญบริจาคและการไม่เป็นหนี้ มีความเป็นไท ความประพฤตินี้ไม่มีโทษและไม่มีปัญหา การบริโภคาทรัพย์สิน ทำให้ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านถือว่ากามโมคิสุข/สุขของคฤหัสถ์/คหิสุขถือเป็นเรื่องเดียวกัน ใช้แทนกันได้ ดังนั้น สุขของผู้ครองเรือนจึงสรุปได้สั้น ๆ 4 อย่าง คือ สุขเกิดแต่ความมีทรัพย์สิน สุขเกิดแต่การใช้ทรัพย์สิน สุขเกิดจากความไม่เป็นหนี้ และสุขเกิดจากความประพฤตินี้ไม่มีโทษ ผู้มี 4 อย่างนี้ ถือเป็นบุคคลที่มีความภาคภูมิใจ เฝือกอิมใจในการประพฤตินี้ของตน ซึ่งเป็นเรื่องที่ปราชญ์ชาวบ้านได้ถือปฏิบัติมาตั้งแต่ต้นนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ เพียงแต่ไม่ทราบว่าหลักธรรมดังกล่าวเรียกว่าอะไร เมื่อนำมาใช้ทำให้มีความสุขตามอัตภาพของแต่ละคน

วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงกับพรหมวิหาร 4

สภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการดำเนินชีวิตที่มีความสัมพันธ์กับหลักพรหมวิหาร 4 เป็นธรรมของผู้ปกครอง ซึ่งปราชญ์ชาวบ้านควรยึดถือพุทธธรรมส่วนนี้ในการครองตน นำมาใช้ในการดำเนินงาน เพื่อให้ผู้อื่นมองว่าเราเองเป็นผู้ประเสริฐ เป็นคนดีของชุมชน พรหมวิหาร 4 มีหลักที่สำคัญ คือ เมตตา หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับสุข กรุณา หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มุทิตา หมายถึง ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี อุเบกขา หมายถึง การรู้จักวางเฉย พรหมวิหาร 4 มีความสัมพันธ์กับหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ มีความสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างชัดเจน ทั้งเรื่องหลักธรรมที่ช่วยในการอยู่ร่วมกันในสังคม หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการงาน ที่มุ่งเน้นให้ผู้ปฏิบัติยึดมั่นในทางสายกลาง มีความพอเพียง มีความรับรู้ มีความตั้งใจ ปฏิบัติทุกสิ่งเหมาะสมตามอัตภาพของตน ช่วยให้พบกับความสุขได้ สังคมจะมีแต่ความสุข ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมก็จะลดน้อยลงไป

วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงกับฆราวาสธรรม 4

สภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการดำเนินชีวิตที่มีความสัมพันธ์กับหลักฆราวาสธรรม ซึ่งเป็นธรรมสำหรับผู้ครองเรือน มาใช้ในการใช้ชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียงจะมีผลดี ดังนี้

(1) การมีสัจจะ ซื่อสัตย์ เป็นผู้มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน เป็นผู้มีความหนักแน่น มั่นคง มีความเจริญในหน้าที่การงาน ผู้อื่นเคารพยกย่องเชื่อถือยำเกรง องค์กรที่สังกัดหรือครอบครัวมีความสุข มีความมั่นคง และได้รับเกียรติ มีชื่อเสียงจนเป็นที่ยอมรับ

(2) การมีหเมะ ข่มใจ เป็นผู้รับการฝึกฝนตนสม่ำเสมอ หรือเป็นผู้มีสมาธิ มีความรอบคอบ ไม่มีความบาดหมางกับผู้อื่น ไม่มีศัตรู เป็นผู้มีความสามารถในการทำงาน มีสติคิดไตร่ตรองรอบคอบ ไม่มีโทษง่าย เข้ากับคนอื่นหรือสังคมได้ดี ไม่มีความโกรธและโมโหง่าย

(3) การมีขันติ ออดทน เป็นผู้รู้จักให้ความอดทนและมีความอดทนต่ออุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ทำงานได้สำเร็จมีประสิทธิภาพ สามารถปกครองบริหารได้ดี มีจิตใจเข้มแข็ง ไม่มีศัตรู มีผู้คนนับถือ มีความอดทนต่อความยากลำบากของสภาพธรรมชาติ ทั้งร้อน หนาว กระจาย ความเหนื่อย ออดทนต่อความทุกข์เวทนาทางกาย อาทิ เจ็บ ป่วย ออดทนอดกลั้น ออดทนต่อความเสียใจอันเกิดขึ้นทางสภาพจิต อาทิ หน่ออวจากพุดส่อเสียด ถ้อยคำหยาบคาย กล่าวล่วงเกิน ออดทนต่อการบีบคั้นของราคะ โทสะ โมหะ ออดทนต่อกิเลสทั้งปวง

(4) การมีจาคะ การเสียสละ เป็นผู้ที่มีจิตใจเมตตา รู้จักการให้ การเสียสละ ได้รับสิ่งตอบแทนจากผู้อื่นได้ง่าย ผู้อื่นให้ความเคารพนับถือ ปกครองบริหารได้ง่าย คนรอบข้าง คนในองค์กร คนในครอบครัวมีความสุข จาคะเป็นผู้รู้จักให้ ไม่เอารัดเอาเปรียบ เกิดความสามัคคี ไม่ชิงดีชิงเด่นกัน ทุกคนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ สังคมมีความสุข การเสียสละสิ่งของที่เป็นของตนเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น โดยไม่เกินกำลังความสามารถของตน อีกทั้งการเสียสละ การไม่เห็นแก่ตัวนั้นคือ

ฆราวาสธรรม จะเกิดกับคฤหัสถ์หรือผู้ปฏิบัติตาม โดยมีความเชื่อตรงต่อกัน ไม่ให้ตนประพฤตชั่ว อดทนต่อความยากลำบาก และแบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้อื่นจะทำให้สังคมเกิดความสงบสุข

อภิปรายผล

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักพระพุทธศาสนาของสภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา จากการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

แนวคิดและวิถีชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ที่นำแนวคิดพออยู่พอกินมาใช้ในวิถีชีวิต จะทำให้ชีวิตมีความสุข ด้วยเหตุตนเองไม่มีหนี้สิน ซึ่งพุทธศาสนากล่าวว่า การไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ เช่นเดียวกับการไม่มีหนี้ จะไม่มีความทุกข์ เมื่อยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นให้บุคคลประกอบอาชีพ ได้อย่างยั่งยืน ใช้จ่ายเงินอย่างพอเพียง ประหยัดตามกำลังของตน ไม่กู้หนี้ยืมสิน ลดความฟุ่มเฟือย ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ จัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย เพื่อให้รู้จักตนเอง ประมาตนตนเอง สอดคล้องกับพระครูอาทรประชาสรรค์ (บุญชิต ชนาสโก) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาการประยุกต์หลักธรรมเพื่อสนับสนุนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ผลการวิจัยพบว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เป็นหลักเศรษฐกิจที่สามารถพึ่งตัวเองให้มีปัจจัยพื้นฐานของชีวิตอย่างพอเพียงโดยไม่เดือดร้อน มีหลัก 3 ชั้น คือ 1) มีความพอเพียงเลี้ยงตัวเอง 2) รวมพลังเป็นกลุ่มเพื่อการผลิตรายได้ การจัดการ 3) สร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพและขยายกิจการที่หลากหลาย โดยมีปรัชญาคือ การพอประมาณ มีเหตุผลและภูมิคุ้มกันตัวเอง หลักการดังกล่าว สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติทางสายกลางและการพัฒนามีขั้นตอนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น หลักธรรมที่สนับสนุนหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถะ 4 ประกอบด้วย 1) อุฏฐานสัมปทา ขยันหมั่นเพียร ในการปฏิบัติหน้าที่ การงานและการประกอบอาชีพสุจริต 2) อารักขสัมปทา คือ รู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์ไว้ 3) กัลยาณมิตตตา คบหากัลยาณมิตร ไม่เอาอย่างผู้ที่ซุกงูไปในทางชั่ว 4) สมชีวิตา รู้จักกำหนดรายได้และรายจ่ายให้พอดีกับรายได้ในการดำเนินชีวิตให้พอเหมาะพอดี (พระครูอาทรประชาสรรค์ (บุญชิต ชนาสโก), 2560)

วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงของสภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ตามหลักพระพุทธศาสนา ส่วนมากไม่รู้จักรหัสหลักธรรม แต่สามารถนำข้อปฏิบัติมาใช้กับวิถีชีวิตได้ เช่น การใช้หลักพึ่งพาตนเองในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังพบว่า สภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ได้นำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้กับวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง คือ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ทางสายกลาง สัปปริสธรรม 7 (คุณสมบัติของคนดี) ทฤษฎีธัมมิกัตถะ (อุ อา กะ สะ) มรรค 8 (ทางพ้นทุกข์) หิริโอตตปปะ อิทธิบาท 4 (สิ่งนำไปสู่ความสำเร็จ) สังคหะวัตถุ 4 สอดคล้องกับอานนตรี ประสมสุข ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักพระพุทธศาสนาของปราชญ์

ชาวบ้าน ตำบลขวาว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดและวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงของปราชญ์ชาวบ้าน ยึดหลักมัชฌิมาปฏิปทา (ทางสายกลาง) สัมปยุตธรรม (คุณสมบัติของคนดี) ภูมิคุ้มกันมีกัถะ (อุ อา กะ สะ) มรรคมีองค์ 8 ทางพันทุกข์หรือตัดตัปปะ อัตตา หิ อัตตโน นาโถ (ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน) อิทธิบาท 4 สังคหัตถ์ 4 วิถีชีวิตของปราชญ์ชาวบ้าน ใช้ฐานหลักพุทธธรรมในการพัฒนาบุคคลและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน พอมี พอกิน พออยู่ พอใช้ พอออกพอใจ พอแบ่งไว้ใช้จ่าย และประหยัด การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของปราชญ์ชาวบ้าน ได้แก่ หลักสันโดษ โภควิภาคธรรม โภคอาทิยธรรม คิหิสุข กามโมคิสุข สุขของคฤหัสถ์ พรหมวิหาร 4 และฆราวาสธรรม (อานนตรี ประสมสุข, 2563)

วิถีชีวิตของสภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า วิถีชีวิตของสภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ที่ดำรงตนอยู่ได้ แม้สภาพต่าง ๆ จะเกิดการเปลี่ยนแปลงในมิติของชีวิต สามารถสร้างงานสร้างรายได้ ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก ประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต จากการศึกษาและวิเคราะห์ปรัชญาที่ปราชญ์ชาวบ้านนำมาใช้ (1) หลักสันโดษ (2) หลัก โภควิภาคธรรม (3) หลักโภคอาทิยธรรม (4) หลักคิหิสุข (5) หลักพรหมวิหาร 4 และ (6) หลักฆราวาส สอดคล้องกับพระครูนิมิตวรธรรม (พรม ธมฺวโร – หมั่นนึก) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์หลักเศรษฐกิจพอเพียงของนายผาย สร้อยสระกลาง กับเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักพุทธธรรม ผลการวิจัยพบว่า หลักเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักพุทธธรรม คือ การเป็นผู้รู้จักประมาณ รู้จักความพอเหมาะพอดี ไม่มากหรือน้อยเกินไปในทุกเรื่อง ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางในการดำเนินชีวิต เรื่องการรู้จักพอประมาณ การใช้จ่ายนี้เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับการ “พอเพียง” เป็นเรื่องของจิตใจและการยับยั้งใจให้ตกเป็นทาสของวัตถุ และสิ่งยั่วยุเข้าความกระหายและความต้องการต่าง ๆ (พระครูนิมิตวรธรรม (พรม ธมฺวโร – หมั่นนึก), 2560)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักพระพุทธศาสนาของสภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ว่า สภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ใช้ฐานหลักพุทธธรรมในการพัฒนาบุคคล และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน คือ การบูรณาการความพอมี พอกิน พออยู่ พอใช้ พอออกพอใจ พอแบ่งไว้ใช้จ่าย และประหยัด ตามหลักพุทธธรรม ได้แก่ หลักสันโดษ โภควิภาคธรรม โภคอาทิยธรรม คิหิสุข กามโมคิสุข สุขของคฤหัสถ์ พรหมวิหาร ๔ และฆราวาสธรรม เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1) หน่วยงานท้องถิ่นส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นศูนย์การจัดการเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับกลุ่มคนรุ่นใหม่

2) หน่วยงานท้องถิ่นส่งเสริมการใช้หลักพุทธธรรมในชีวิตประจำวันของคนในชุมชน เป็นการเรียนรู้ร่วมกันกับหน่วยงานของรัฐในพื้นที่ เพื่อที่จะเป็นกระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผน พัฒนาชุมชนให้มีคุณธรรม และจริยธรรมที่ยั่งยืน

3) หน่วยงานท้องถิ่นส่งเสริมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักพุทธธรรมในชุมชน ที่เป็นการอธิบายชุดองค์ความรู้ ความเป็นมา ความสำคัญ และประโยชน์ ทั้งต่อตนเอง ต่อส่วนรวม มีผลดีอย่างไร

4) ผู้นำชุมชนศึกษาสภาพปัญหาเพื่อวางแผนแก้ไข โดยยึดกลุ่มพุทธเศรษฐกิจพอเพียงสภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา เป็นแกนหลักในการพัฒนา และสร้างเป็นความเข้มแข็งให้กับประชาชนกลุ่มฐานราก

5) ผู้นำชุมชนในพื้นที่การวิจัยจัดตั้งกลุ่มพุทธเศรษฐกิจพอเพียง ที่เป็นเครือข่าย สภาเครือข่ายประชาชนอีสาน (สอส.) สภาประชาชน 4 ภาค ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง หรือโคกหนองนาโมเดลไปสู่สังคมยุค 4.0

2) ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักพุทธธรรมมาปรับใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นรูปธรรม

3) ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงกับการแก้ปัญหาความยากจน

4) ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

5) ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมวัดเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มเพื่อสร้างพลังในการพัฒนาการเกษตรฐานราก

เอกสารอ้างอิง

- กัลยานี ปฏิมพรเทพ. (2543). *ครูชบา ยอดแก้ว ครูภูมิปัญญาไทย : นักเศรษฐศาสตร์ชุมชน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ต้นอ้อ.
- ประเวศ วะสี. (2542). *เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- พระครูนิมิตวธธรรม (พรม ธมฺวโร – หมั่นนึก). (2560). การวิเคราะห์หลักเศรษฐกิจพอเพียงของนายผาย สร้อยสระกลาง กับเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักพุทธธรรม. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูอาทรประชาสรรค์ (บุญชาติ ชนาสโณ). (2560). ศึกษาการประยุกต์หลักธรรมเพื่อสนับสนุนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุจินต์ ชูลักษณะ. (2544). การประเมินผลการฝึกอบรมหลักสูตรเกษตรผสมผสานตามแนวทฤษฎีใหม่. ใน *ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม*. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อานนตรี ประสมสุข. (2563). การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักพระพุทธศาสนาของปราชญ์ชาวบ้าน ตำบลขวาว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.